

ALEXEI MATEEVICI –
120 DE ANI DE LA NAȘTERE

Diana GĂINĂ, bibliotecar principal
serviciul Împrumut la domiciliu

"Iubiți Basarabia, dragii mei, iubiți poporul ei cu sufletul deschis adevărului și dreptății, iubiți trecutul ei bogat în monumente istorice, mai ales, cele bisericesti, tradițiile și obiceiurile lui strămoșești – și nu vă veți înșela. Iubiți-o, cunoașteți-o, învățați-o – acesta este testamentu-mi adresat vouă..."
Alexei Mateevici

Mateevici, cel mai talentat dintre poeții generațiilor trecute ale Basarabiei, a avut o soartă mai mult decât crudă. Român pînă în cele mai adînci fibre ale ființei lui, el n-are norocul să-și potolească setea de cultură din izvorul culturii naționale.

Despre basarabeanul Alexei Mateevici, preot militar, participant la luptele de la Mărășești, mort în 1917 la

numai 29 de ani, G. Călinescu spunea că „ar fi fost un mare poet, dacă trăia”. Criticul îl așază pe Mateevici alături de Eminescu, pentru talentul de a scoate „mireasmă din ritmurile populare”, considerîndu-l superior lui G. Sion, autorul odei *Limba românească* (1855).

Alexei Mateevici a fost, întâi de toate, poet. *Eu cînt, Țăranii, Țara, Cîntecul zorilor* sunt opere poetice purtînd pecetea individualității autorului, din fiecare putîndu-se cita versuri bine cizelate, expresii cu adevărat înaripate privind omul și existența umană în general.

Este autorul unei opere destul de vaste ca volum, chiar impresionantă, dacă ne gîndim că activitatea sa a durat doar ani numărați, extrem de variată prin domeniile pe care le-a explorat și tematica pe care a abordat-o.

Mai presus de toate, el a fost un poet foarte înzestrat și un traducător iscusit, care ne-a transmis prin filiera cugetului curat vederile, trăirile, visurile ce l-au animat, doleanțele, năzuințele țărănimii basarabene, pe care a iubit-o așa de mult, sfintele aspirații naționale ale întregului său popor, înfeudat de un aspru regim autocratic străin, oferindu-ne totodată și o fracțiune ponderabilă a poeziei clasice ruse.

Se știe de asemenea că poetul a fost un pasionat culegător de folclor, care a publicat nenumărate studii și articole în probleme legate de cultura, istoria și viața cotidiană a românilor.

Cele mai importante dintre acestea sînt, fără îndoială, cele consacrate folcloristicii, pornite din interesul și dragostea sa pentru creațiile populare: „*M-a atras totdeauna cu o putere deosebită folclorul românilor noștri, datinile, poveștile strămoșilor, frumoasele legende și cîntece populare...*”, mărturisirea Mateevici într-o scrisoare adresată lui Ioan Bianu.

Alexei Mateevici este în planul biografic un Cârlova al Basarabiei. A trăit doar 29 de ani, o existență meteorică nu lipsită de vicisitudini și greutăți ca student, profesor și preot.

În plan literar, poetul este comparabil cu Andrei Mureșanu. Ca și autorul *Răsunetului*, el este autorul unei poezii nemuritoare: *Limba noastră*. Autorul *Răsunetului* este poetul Revoluției transilvane de la 1848, al deșteptării și demnității noastre naționale, printr-o poezie care a devenit imn național.

Alexei Mateevici este poetul limbii materne. Și, în această ipostază, e neîntrecut. Nu sînt puține odele închinată limbii române, dar nici una nu poate concura cu *Limba noastră* de Alexei Mateevici – imn de slavă și durere al neamului, odă închinată graiului țării, plîns al unei nații care la 1917 își căuta demnitatea și spera profund în triumful rațiunii.

Limba noastră răsună patetic și măreț ca imn de slavă închinat neamului românesc, care a cîntat-o și o cîntă cu mîndrie, conștient fiind că prin aceasta și-a păstrat și-și păstrează ființa națională. Intonația solemnă se simte prin repetarea expresiei „*limba noastră*” cu care încep majoritatea strofelor și care sună ca un leitmotiv al întregii poezii; prin acest procedeu, poetul dezvăluie multilateral concepția sa despre limba maternă, aceasta fiind și cauza dragostei nemărginite pentru ea. În accepția lui Mateevici, limba este expresia supremă a însăși ființei poporului român, a istoriei, a luptei, a traiului, a concepțiilor, a credinței și a artei lui.

Poezia *Limba noastră* a fost scrisă ca o replică împotriva stricătorilor de limbă, precum și împotriva aceluia care

susțineau că limba noastră e prea săracă pentru a putea exprima idei mari, simțiri înalte, că este inaptă pentru poezie, filozofie, știință.

Tematica și mesajul poeziei *Limba noastră* îl înscriu pe Mateevici în rîndul unor iluștri reprezentanți ai scrisului românesc, dintre care amintim doar pe I. Văcărescu, V. Alecsandri, M. Eminescu, L. Blaga, N. Stănescu, care au adus, în epoci diferite, dovezi de prețuire a poeziei ce alcătuiesc limba română.

A. Mateevici se prezintă ca cel mai de vază reprezentant al culturii spirituale basarabene din epoca sa, poet, cărturar și profet al poporului căruia i-a aparținut cu trup și suflet. Acest lucru ni-l sugerează pregnant poetul Dumitru Matcovschi în simțite-i versuri dedicate vestitului pămîntean: „*Părintele limbii noastre / Și geniul acestui meleag [...] / Poetul e cinstea noastră / Și partea de eternitate, / Pe care ne-a hărăzit-o / Marele Demiurg.*”

Colecția Bibliotecii Științifice a Universității de Stat *Alexu Russo* din Bălți dispune de valoroase opere ale poetului Alexei Mateevici. *Limba noastră, În zarea anilor: Poezie, proză, publicistică, Scrieri, Opere etc.* sunt studiate cu interes de studenți și profesori, fiindcă A. Mateevici e poetul neamului nostru, e lumina care întotdeauna ne va călăuzi spre adevăr și ne va reda credința în ziua de mîine.

Cu A. Mateevici se stinse una din cele mai frumoase și mai temeinice speranțe pentru îmbogățirea literaturii românești cu opere nemuritoare.

Cu atît mai dragi ne sunt și ne vor fi pururi mărgăritarele pe care ni le-a dăruit poetul în scurta lui viață. Pentru aceste mărgăritare și pentru viața lui închinată neamului nostru, noi, cei de azi, cît și urmașii noștri să nu-l dăm uitării, ci veșnic să-l avem în inimă și-n suflet!

Referințe bibliografice :

1. Ciocanu, I. Actualitatea lui Alexei Mateevici. In: *Literatura română : St. și materiale pentru învățămîntul preuniv.* Ch.: Prometeu, 2003. p. 225-228. ISBN 9975-919-35-9.
2. Colesnic, I. *Doina dorurilor noastre.* Ch.: Museum, 2007. 336 p. ISBN 978-9975-948-03-6.
3. Halippa, Pan., „Înviați-ne dar graiul”: Despre A. Mateevici. In: *Basarabia : rev. a scriitorilor din Moldova.* 1993, nr 8, p. 191-194.
4. Ioan, L. Alexei Mateevici : „Limba noastră”. In: *Lb. și lit. română.* 1992, nr 1, p. 30-31.
5. Alexie Mateevici : Genealogii. Iconografie. Evocări. Ch.: Știința, 2003. 198 p. ISBN 9975-67-382-1.
6. Părinte al limbii noastre : Închinare către Mateevici. Ch.: Red. revistei „Basarabia”, 1992. 143 p.
7. Teodorescu, V. Alexei Mateevici – un martir al cauzei naționale. In: *Destin românesc: rev. trimestrială de istorie și cultură.* 1997, nr 3, p. 91-98.